

כללי חובה וזכות בהתאם למאזן ולדוח רווח והפסד

כללי חובה וזכות ביחס לנכסים

נכסים נרשמים בדרך כלל בצד החובה. הכלל החשבונאי קובע כי:

- **הגדלת נכס** תירשם בחובה.
- **הקטנת נכס** תירשם בזכות.

לדוגמה, כאשר חברה מוכרת סחורה תמורת 100 ש"ח במזומן, הנכס "מזומן" גדל, ולכן נרשום את הסכום בחובה: חובת מזומן 100 ש"ח

אם החברה תשתמש בכסף המזומן לתשלום לספק, נכס המזומן קטן, ולכן נרשום אותו בזכות: זכות מזומן 100 ש"ח

במקרה של מכירה באשראי, הסכום שהלקוח חייב לחברה יירשם כחובה תחת "לקוחות". כאשר הלקוח משלם, סכום החוב מועבר מחובת "לקוחות" לזכות "לקוחות", והכסף שקיבלה החברה מתווסף לחובת "מזומן".

כללי חובה וזכות ביחס להתחייבויות

התחייבויות נרשמות בצד הזכות. הכללים הם הפוכים מנכסים:

- **הגדלת התחייבות** תירשם בזכות.
- **הקטנת התחייבות** תירשם בחובה.

לדוגמה, כאשר חברה רוכשת סחורה באשראי, היא יוצרת התחייבות כלפי הספק, ולכן העסקה תירשם כך: זכות ספקים 1,000 ש"ח

כאשר החברה משלמת לספק, ההתחייבות קטנה, ולכן תירשם בחובה: חובת ספקים 1,000 ש"ח

בדוגמה של לקיחת הלוואה מהבנק:

- בעת קבלת הלוואה:

חובת מזומן 50,000 ש"ח

זכות הלוואות 50,000 ש"ח

- בעת החזר הלוואה:

חובת הלוואות 10,000 ש"ח

זכות מזומן 10,000 ש"ח

כללי חובה וזכות ביחס להון עצמי

- **הון מניות נפרע** – נרשם תמיד בזכות.

- **יתרת רווחים** – נרשמת בזכות.

- **יתרת הפסדים** – נרשמת בחובה.

כללי חובה וזכות בהתאם לדוח רווח והפסד

בדוחות תוצאתיים, הכלל הוא:

- **הכנסות** תמיד נרשמות בזכות.

- **הוצאות** תמיד נרשמות בחובה.

לדוגמה:

- מכירת סחורה תמורת 1,000 ש"ח במזומן:

חובת מזומן 1,000 ש"ח

זכות הכנסות ממכירות 1,000 ש"ח

- תשלום עבור חשמל 500 ש"ח במזומן:

חובת הוצאות חשמל 500 ש"ח

זכות מזומן 500 ש"ח

עקרונות פקודות יומן

1. לכל פקודת יומן חייב להיות **תאריך רישום**.
2. בכל פקודת יומן יש **צד חובה וצד זכות**, כאשר חשבון אחד מחויב וחשבון אחר מזוכה.
3. **המאזן תמיד מתקיים** – כלומר, סכום הצד החייב חייב להיות שווה לסכום הצד הזכאי.
4. בפקודת יומן יכולים להשתתף:
 - רק חשבונות מאזניים, או
 - חשבונות מאזניים ותוצאתיים יחד (אין אפשרות לרשום פקודה שכוללת רק חשבונות תוצאתיים)

תיקוני פקודות יומן (סטורנו)

תיקוני פקודות יומן מתבצעים באמצעות **פקודת יומן מתקנת**, והם יכולים להתבצע באחת משלוש הדרכים הבאות:

א. פקודת יומן מבלטל

הפקודה המקורית מבוטלת על ידי רישום הפקודה ההפוכה, ולאחר מכן נרשמת הפקודה הנכונה. לדוגמה, טעות ברישום הוצאת חשמל:

• טעות:

חובת לקוחות 1,000 ש"ח

זכות מכירות 1,000 ש"ח

• ביטול הטעות:

חובת מכירות 1,000 ש"ח

זכות לקוחות 1,000 ש"ח

• רישום נכון:

חובת הוצאות חשמל 1,000 ש"ח

זכות מזומן 1,000 ש"ח

ב. פקודת יומן מעבירה

משמשת כאשר צד אחד של הפקודה נכון, אך הצד השני שגוי.

לדוגמה, אם בטעות רשמנו:

חובת הוצאות חשמל 1,000 ש"ח

זכות ספקים 1,000 ש"ח

אך בפועל התשלום בוצע במזומן, יש לתקן כך:

חובת ספקים 1,000 ש"ח

זכות מזומן 1,000 ש"ח

ג. פקודת יומן משלימה/מחסירה

כאשר סכום מסוים נרשם בטעות, אך יש להשלים או להחסיר ממנו חלק.

• **פקודה משלימה:**

○ רישום שגוי:

חובת הוצאות חשמל 800 ש"ח

זכות מזומן 800 ש"ח

○ תיקון:

חובת הוצאות חשמל 200 ש"ח

זכות מזומן 200 ₪

• **פקודה מחסירה:**

- רישום שגוי:
- חובת הוצאות חשמל 1,800 ש"ח
- זכות מזומן 1,800 ש"ח
- תיקון:
- חובת מזומן 800 ש"ח
- זכות הוצאות חשמל 800 ש"ח

ספר ראשי ומאזן בוחן

מעבר מהתנועות היומיות לרמה המרכזית של הנהלת החשבונות נעשה באמצעות **ספר ראשי** ומאזן בוחן.

1. **ספר ראשי** – ריכוז חשבונות לפי תנועותיהם במהלך השנה, באמצעות כרטיסי T.
2. **מאזן בוחן** – מסכם את כל יתרות החשבונות בסוף התקופה ומוודא שהרישום מאוזן.

כללים לבניית הכרטסת

- לכל כרטיס נרשמות רק **פקודות יומן הרלוונטיות**.
- יש להעביר **יתרות פתיחה** עבור חשבונות מאזניים.
- יש לחשב **יתרת סגירה** של כל כרטיס על-ידי הפרש בין חובה לזכות.

איזון הציפיות בחשבון

- אם **חובה** > **זכות** – מדובר ב**יתרת חובה**.
- אם **זכות** > **חובה** – מדובר ב**יתרת זכות**.